

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΠΑΣΟΚ - ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Κοινοβουλευτική Ομάδα

Αθήνα, 14 Μαΐου 2025

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς: Τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας, κ. Σταύρο Παπασταύρου

Θέμα: « Αδιέξοδο για τις Ενεργειακές Κοινότητες – Θεσμικά εμπόδια, αποκλεισμός από τον ηλεκτρικό χώρο και συγκέντρωση στα χέρια λίγων »

Κύριε Υπουργέ,

Η ενεργειακή δημοκρατία αποτελεί θεμελιώδη αρχή της Δίκαιης Μετάβασης και του ευρωπαϊκού στόχου για την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας. Οι ενεργειακές κοινότητες και η αυτοπαραγωγή ενσωματώνουν τους πολίτες, τις τοπικές αρχές και τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών στην ενεργειακή μετάβαση, δίνοντας τους τη δυνατότητα να συμμετέχουν άμεσα στην παραγωγή και διαχείριση καθαρής ενέργειας.

Σύμφωνα με την πρόσφατη ανάλυση του οργανισμού Green Tank (Μάιος 2025), στην Ελλάδα λειτουργούν σήμερα 1.703 ενεργειακές κοινότητες όλων των νομικών μορφών. Ωστόσο, το θεσμικό περιβάλλον, οι περιορισμοί πρόσβασης στον ηλεκτρικό χώρο και η έλλειψη επαρκούς χρηματοδοτικής στήριξης, έχουν οδηγήσει σε στασιμότητα, αποθάρρυνση νέων εγχειρημάτων και μαζικές ακυρώσεις έργων.

Ενδεικτικά:

- i. Έχουν κατατεθεί συνολικά 6.409 αιτήσεις έργων ενεργειακών κοινοτήτων, συνολικής ισχύος 4.920 MW, αλλά μόλις 1.932 (28,4%) έχουν ηλεκτριστεί.
- ii. Από αυτά, μόνο 140 έργα (4,4%) αφορούν αυτοπαραγωγή.

- iii. Το 2024 κατατέθηκαν μόλις 60 νέες αιτήσεις, ενώ οι ακυρώσεις ανήλθαν σε 365 έργα ισχύος 293,5 MW.
- iv. Οι περισσότερες ενεργειακές κοινότητες εδρεύουν στην Κεντρική Μακεδονία (380), ενώ περιοχές όπως η Δυτική Μακεδονία, παρά το πλήθος κοινοτήτων, εμφανίζουν τεράστιο ποσοστό ακυρωμένων έργων λόγω γνωστοποίησης αδυναμίας σύνδεσης (87,4%).

Η αντικατάσταση του εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού (virtual net metering) από τον μηχανισμό του εικονικού ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού (virtual net billing), με σαφώς χαμηλότερα οικονομικά οφέλη, επιδείνωσε τη βιωσιμότητα των έργων αυτοπαραγωγής, αποθαρρύνοντας την ενεργή συμμετοχή πολιτών και ΟΤΑ.

Επιπλέον, η πρόσβαση σε χρηματοδότηση παραμένει εξαιρετικά περιορισμένη, με μοναδικό παράδειγμα την επιχορήγηση των 5,4 εκατ. ευρώ στην ενεργειακή κοινότητα του Δήμου Κοζάνης. Ενώ παράλληλα, το πρόγραμμα «Απόλλων», παραμένει στην πράξη ανεπαρκές, με πολλές Περιφέρειες να μην έχουν καταφέρει καν να συστήσουν ΕΚΠ (π.χ. Αττική, Βόρειο Αιγαίο).

Το πιο κρίσιμο εμπόδιο για την περαιτέρω ανάπτυξη των ενεργειακών κοινοτήτων είναι η έλλειψη ηλεκτρικού χώρου. Από τα 1.541 εκκρεμή έργα, τα 1.058 έχουν ήδη λάβει γνωστοποίηση αδυναμίας σύνδεσης. Ειδικά σε περιοχές όπως η Θεσσαλία, η Δυτική Μακεδονία και η Κρήτη το ποσοστό έργων χωρίς προοπτική σύνδεσης αγγίζει το 70–80%, δημιουργώντας μια ιδιότυπη ενεργειακή ανισότητα μεταξύ περιοχών και φορέων.

Ιδιαίτερη μνεία αξίζει να δοθεί στην υπ' αριθμ. πρωτ. 5295/26.06.2024 Ερώτηση στην οποία παρουσιάζεται αναλυτικά η περίπτωση της Κρήτης, όπου συστάθηκαν τέσσερις Ενεργειακές Κοινότητες από 31 ΤΟΕΒ στις τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες του νησιού, με τη συμμετοχή και της Περιφέρειας Κρήτης. Οι εν λόγω κοινότητες, εντός της προθεσμίας που όριζε ο ν. 5037/2023, υπέβαλαν 16 αιτήσεις προς τον ΔΕΔΔΗΕ συνολικής ισχύος 15 MW, με στόχο την εγκατάσταση φωτοβολταϊκών για την κάλυψη του συντριπτικού ποσοστού (80%) των ενεργειακών τους αναγκών. Παρότι οι αιτήσεις κατατέθηκαν εντός προθεσμίας και με πλήρη τεχνική ωριμότητα, απορρίφθηκαν με την επίκληση ενός τυπικού ζητήματος (μη επισύναψη αποδεικτικού υποβολής Ιδιωτικού Συμφωνητικού στη ΔΟΥ), παρά το γεγονός ότι υπήρχαν δηλώσεις συναίνεσης των ιδιοκτητών.

Σημειωτέον ότι στην υπ' αριθμ. πρωτ. ΓρΔ/257953/04.07.2024 επίσημη απάντησή του, ο ΔΕΔΔΗΕ χαρακτηρίζει ρητά το Δίκτυο της Κρήτης ως κορεσμένο, αναφέροντας επί λέξει:

«Άλλωστε, δέον όπως επισημανθεί ότι η ίδια η φύση της διαδικασίας υποδοχής αιτήσεων χορήγησης όρων σύνδεσης στα κορεσμένα δίκτυα, συμπεριλαμβανομένου του κορεσμένου Δικτύου της Κρήτης...». Στην ίδια κυνικότητα, απαντάει και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας με την υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΕΝ/ΥΠΣΥΝ/69786/1621/22.07.2024 στην οποία επιβεβαιώνεται ρητά το πρόβλημα του κορεσμού του ηλεκτρικού δικτύου στην Κρήτη, και αναφέρεται ότι απαιτείται νέα εισήγηση των Διαχειριστών για να εξασφαλιστεί επιπλέον ηλεκτρικός χώρος. Αντί, όμως, να δεσμευτεί σε λύσεις για τις τοπικές Ενεργειακές Κοινότητες των ΤΟΕΒ που έχουν καταθέσει τεχνικά ώριμες αιτήσεις, το Υπουργείο προβάλλει ως απάντηση το Πρόγραμμα “Απόλλων”, ένα μοντέλο στο οποίο οι Δήμοι, οι ΤΟΕΒ, οι ΓΟΕΒ, οι ΔΕΥΑ, καλούνται ουσιαστικά να περιοριστούν στον ρόλο του τελικού καταναλωτή, χωρίς να τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν άμεσα στην παραγωγή της ενέργειας που χρειάζονται. Αυτή η προσέγγιση μας βρίσκει ριζικά αντίθετους. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας προωθεί ένα συγκεντρωτικό μοντέλο, στο οποίο η ενέργεια παρέχεται από τρίτους, αντί να δίνεται στις τοπικές οντότητες η ευκαιρία να γίνουν παραγωγοί. Αντίθετα, εμείς στηρίζουμε ένα αποκεντρωμένο και δημοκρατικό σύστημα, όπου η παραγωγή και η κατανάλωση ενέργειας βρίσκονται στα χέρια των ίδιων των φορέων — των δήμων, των ΤΟΕΒ, των ΔΕΥΑ — που γνωρίζουν καλύτερα τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών. Η ενεργειακή μετάβαση δεν μπορεί να προχωρήσει με λογικές ανάθεσης· απαιτεί ισότιμη συμμετοχή και ενδυνάμωση από τη βάση.

Η ανάγκη για ενεργειακή αυτονομία αποκτά ακόμα μεγαλύτερη σημασία αν λάβουμε υπόψη τις νέες πιεστικές ανάγκες που αναδύονται από την κλιματική κρίση, όπως η υλοποίηση έργων αφαλάτωσης από πολλούς Δήμους, ιδιαίτερα στην Κρήτη και τα νησιά. Οι εγκαταστάσεις αυτές, αν και απολύτως αναγκαίες για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας και την εξασφάλιση επάρκειας πόσιμου νερού, συνοδεύονται από υψηλότατο ενεργειακό κόστος, το οποίο σε πολλές περιπτώσεις καθιστά μη βιώσιμη τη λειτουργία τους σε βάθος χρόνου. Η ενσωμάτωσή τους σε σχήματα ενεργειακής

αυτοπαραγωγής – μέσα από ενεργειακές κοινότητες ή μηχανισμούς εικονικού συμψηφισμού – θα μπορούσε να εξασφαλίσει σημαντικές εξοικονομήσεις για τους ΟΤΑ και να καταστήσει τις μονάδες αυτές βιώσιμες και λειτουργικά αυτόνομες. Αντί, όμως, να διευκολύνει τέτοια σχέδια, το ισχύον θεσμικό και τεχνικό πλαίσιο λειτουργεί ανασταλτικά, καθώς δεν διασφαλίζει ηλεκτρικό χώρο ούτε προτεραιότητα σύνδεσης για τέτοιου τύπου κρίσιμες δημόσιες υποδομές.

Το έλλειμμα πολιτικής βούλησης για δίκαιη κατανομή του ηλεκτρικού χώρου ακυρώνει στην πράξη τη δυνατότητα ανάπτυξης συλλογικών έργων αυτοπαραγωγής. Δεν είναι, πλέον, απορίας άξιο πώς προτεραιοποιείται η σύνδεση άλλων έργων – εμπορικού χαρακτήρα – εις βάρος έργων κοινωφελούς σκοπού που θα συνέβαλαν στη μείωση του κόστους παραγωγής και στη βιωσιμότητα της αγροτικής οικονομίας της Κρήτης.

Επιπρόσθετα, τοπικοί φορείς έχουν καταγγείλει, μεταξύ άλλων:

- i. Την κατάχρηση του θεσμού από ιδιωτικές εταιρείες ΑΠΕ που ιδρύουν "εικονικές" ενεργειακές κοινότητες για να παρακάμψουν την περιβαλλοντική νομοθεσία και να τύχουν προνομιακής αδειοδότησης.
- ii. Την αδικαιολόγητη προώθηση του προγράμματος «Απόλλων» σε βάρος πιο δημοκρατικών και αποκεντρωμένων σχημάτων ενεργειακής συμμετοχής.
- iii. Την αδιαφάνεια και απουσία κριτηρίων στον επιμερισμό του ηλεκτρικού χώρου.

Η Κυβέρνηση, αντί να στηρίζει την ενεργειακή δημοκρατία, έχει διαμορφώσει ένα τοπίο συγκεντρωτισμού και ενεργειακού ολιγοπωλίου, αποκλείοντας τις τοπικές κοινωνίες, τους δήμους και τους πολίτες από την ενεργή συμμετοχή στην ενεργειακή μετάβαση. Οι Ενεργειακές Κοινότητες, αντί να λειτουργούν ως φορείς ενδυνάμωσης των πολιτών, μετατρέπονται σταδιακά σε κλειστό πεδίο για λίγους και ισχυρούς.

Ως ΠΑΣΟΚ – Κίνημα Αλλαγής, έχουμε από την πρώτη στιγμή αναδείξει τις Ενεργειακές Κοινότητες ως βασικό πυλώνα της ενεργειακής δημοκρατίας και ως ένα ουσιαστικό εργαλείο μείωσης του κόστους ενέργειας, ειδικά για τους πιο ευάλωτους καταναλωτές, τους αγρότες και τους τοπικούς φορείς. Πιστεύουμε σε ένα αποκεντρωμένο μοντέλο, στο οποίο η παραγωγή ενέργειας γίνεται από τους ίδιους τους καταναλωτές, μέσα από συλλογικά σχήματα αυτοπαραγωγής και αυτοκατανάλωσης. Πρόκειται για επιλογή που ευθυγραμμίζεται πλήρως με τις ευρωπαϊκές στρατηγικές και υποστηρίζεται από χρηματοδοτικά εργαλεία όπως το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Δυστυχώς, οι παρεμβάσεις της κυβέρνησης – με το άρθρο 44 του ν.

4643/2019 και την Υπουργική Απόφαση ΠΕΝ/ΔΑΠΕΕΚ/28857/1083 – περιόρισαν δραστικά την προτεραιότητα των ενεργειακών κοινοτήτων στον ΑΔΜΗΕ, με αποτέλεσμα να αποκλείονται ουσιαστικά από τη διαδικασία χορήγησης όρων σύνδεσης. Ακόμα και ο ν. 5037/2023, που ενσωμάτωσε τις ευρωπαϊκές Οδηγίες 2018/2001 και 2019/944, δεν αποκατέστησε αυτή την προτεραιότητα. Πρόκειται για πολιτική επιλογή που στερεί από τις τοπικές κοινωνίες τη δυνατότητα να είναι συμμετοχές στη μετάβαση, και την οποία εμείς με συνέπεια καταγγέλλουμε και διεκδικούμε να αλλάξει.

Δεδομένων των ανωτέρω.

Ερωτάσθε, κύριε Υπουργέ,

- 1. Πόσα από τα εκκρεμή έργα ενεργειακών κοινοτήτων εκτιμάται ότι δύνανται να συνδεθούν τελικά στο δίκτυο, με βάση τα ισχύοντα κριτήρια και την υφιστάμενη υποδομή;*
- 2. Προτίθεται το Υπουργείο να επανεξετάσει τον μηχανισμό του εικονικού ταυτοχρονισμένου συμψηφισμού και να αποκαταστήσει τη δυνατότητα εικονικού ενεργειακού συμψηφισμού για ενεργειακές κοινότητες ευρείας βάσης;*
- 3. Σχεδιάζεται η αύξηση του ηλεκτρικού χώρου για την αυτοπαραγωγή πέραν των 2 GW που προβλέπει ο ν.5037/2023;*
- 4. Πώς διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση των ενεργειακών κοινοτήτων στο δίκτυο, τη στιγμή που μεγάλες εταιρείες ΑΠΕ καταθέτουν αιτήσεις κατά προτεραιότητα;*
- 5. Θα ληφθούν ειδικά μέτρα για την ενίσχυση της συμμετοχής ΟΤΑ, ΤΟΕΒ και ΜμΕ στις ενεργειακές κοινότητες με διακριτό ηλεκτρικό χώρο και προτεραιότητα στην αδειοδότηση;*
- 6. Προτίθεται η Κυβέρνηση να θεσπίσει ρυθμίσεις ώστε να αποκλείεται η κατάχρηση του θεσμού των ενεργειακών κοινοτήτων από ιδιωτικές εταιρείες;*
- 7. Θα προχωρήσει σε χρηματοδοτικά εργαλεία (εγγυοδοτικοί μηχανισμοί, επιχορηγήσεις αποθήκευσης, ενεργειακό sharing) όπως προτείνουν φορείς και οργανώσεις για την ενίσχυση των ενεργειακών κοινοτήτων πολιτών;*

8. *Πώς σκοπεύει το Υπουργείο να καλύψει τις ανάγκες των αγροτών της Κρήτης και να μειώσει το ενεργειακό κόστος άρδευσης, αν δεν εξασφαλίζεται ηλεκτρικός χώρος για τις ενεργειακές τους κοινότητες;*
9. *Θα δεσμευθείτε για τη θεσμική αποκατάσταση της προτεραιότητας εξέτασης των αιτημάτων των ενεργειακών κοινοτήτων, όπως προβλέπουν οι Οδηγίες ΕΕ 2018/2001 και 2019/944;*

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Αικατερίνη (Κατερίνα) Σπυριδάκη

Φραγκίσκος Παρασύρης

Ελένη Βατσινά

Γεώργιος Νικητιάδης

Αναστάσιος Νικολαΐδης

Εμμανουήλ Χνάρης

Εμμανουήλ Χριστοδουλάκης